

Joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet Satakunnassa 2021-2025

1227/08.00.00/2020

Khall 26.10.2020 § 283

Joukkoliikenne on viime vuosina siirtynyt yhä enemmän markkinaehtoiseksi ja liikenneyhteydet ovat sen myötä heikentyneet. Kansalaiset ovat syys-täkin olleet yhteydessä hallinnon ja päätöksenteon eri tasoille. Satakuntaliiton kunnanjohtajakokouksessa asiasta keskusteltiin ja päätettiin tarkastella joukkoliikenteen palvelutasoa koko maakunnan osalta. Tilannekartoituksessa kävi ilmi, että Varsinais-Suomen ELY-keskus oli 3.6.2020 hyväksynyt Satakunnan osalta joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet vuosille 2021 - 2025.

Aikaisemmin voimassa olleen Joukkoliikennelain (13.11.2009/869) 4 §:n mukaan toimivaltaiset viranomaiset olivat velvollisia määrittämään toimivalta-alueensa joukkoliikenteen palvelutason. Palvelutaso tuli määritellä yhteistyössä kuntien ja maakuntien liittojen kanssa ja siinä oli huomioitava eri väestöryhmien tarpeet. Palvelutasotavoitteet asetettiin määräajaksi. Joukkoliikenteen palvelutasotavoitteiden määrittelyä ohjeistettiin kansallisilla ohjeilla, esimerkiksi:

- Ohje joukkoliikenteen palvelutason määrittelyyn (Liikenneviraston ohjeita 7/2010)
- Alueellisen joukkoliikenteen palvelusomäärittelyssä käytettävät kriteerit (Liikenneviraston ohjeita 15/2011)
- Joukkoliikenteen palvelutason määrittely (Liikenneviraston ohjeita 31/2015).

Vuosien 2015–2018 aikana vaiheittain voimaan tullut Laki liikenteen palveluista ei enää velvoita joukkoliikenteen toimivaltaista viranomaista määrittämään joukkoliikenteen palvelutasoa tai tekemään palvelutasopäätöstä. Joukkoliikenteen palvelutasotavoitteiden määrittely ohjaa kuitenkin vahvasti ELY-keskuksen liikenteen suunnittelua ja hankintaa, ja sen laatiminen on nähty tarpeelliseksi, vaikka laki ei siihen velvoitakaan.

Toimintakentässä on tapahtunut viime vuosien aikana myös paljon muita joukkoliikenteen järjestämiseen vaikuttavia muutoksia. Tällaisia ovat mm.

- EU:n palvelusopimusasetuksen ja vanhan joukkoliikennelain siirtymäaika on päättynyt 2.12.2019. Siirtymäajan aikana kaikki liikenne on johdettu uudelleen tai se on järjestynyt markkinaehtoisesti.
- Liikenteen julkinen rahoitus on muuttunut eikä enää makseta lipputukia. Seutuliput ovat poistumassa kokonaan. Kunnat osallistuvat suoraan liikenteen hankintaan.
- Markkinaehtoinen liikenne on keskittynyt alueella kaukoliikenteen yhteysväleille. Muutoksia tapahtuu huomattavasti nopeammalla aikataululla kuin aikaisemmin.

- Ilmastönäkökulmat ovat nousseet voimakkaasti esille. Puhtaan kaluston hankintadirektiivin kansallista toimeenpanoa odotellaan.

Varsinais-Suomen ELY-keskus käynnisti alkuvuodesta 2020 toimivalta-alueitaan koskevan joukkoliikenteen palvelutasotavoitteiden päivitystyön. Palvelutasomäärittelyn tarkoituksena on muodostaa näkemys siitä, kuinka paljon ja minkä tasoista joukkoliikennettä tietyille yhteysväleille järjestetään. Edellisen kerran palvelutasotavoitteet on määritelty vuosille 2016–2020.

Selvityksessä joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet määritellään ELY-keskuksen järjestämälle seudulliselle joukkoliikenteelle. Peruskuntien sisäistä liikennettä sekä markkinaehtoisen liikenteen yhteyksiä on käsitelty selvityksessä vain niiltä osin, kuin se on katsottu yhteysvälikohtaisten palvelutasotavoitteiden määrittelyn näkökulmasta tarpeelliseksi.

Satakuntaliiton kuntajohtajakokouksessa ja kunnan järjestämässä tapauksissa on keskusteltu Varsinais-Suomen ELY-keskuksen joukkoliikenneasioista vastaavien kanssa. Kunta nosti esille, että palvelutasotavoitteiden peruslähtökohdissa on Euran kunnan palvelutasotavoitteiden osalta olennainen virhe. Alueet on määritelty Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) Kaupunki-maaseutu -luokituksen mukaan. Eura on sen mukaan maaseudun paikalliskeskus, mutta raportissa kunta on määritelty ydinmaaseuduksi. Pohjatiedoista puuttuu keskustan ja Kauttuan taajamien muodostama "paikalliskeskus".

Joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet on luokiteltu seitsemään luokkaan (I - VII). Ydinmaaseutu määrittyy pääsääntöisesti luokkiin VI ja VII ja maaseudun paikalliskeskus sijoittuu luokkaan V. Luokan V palvelutaso on määritelty selvityksessä seuraavasti: "Säännöllisiä yhteyksiä arkipäivisin. Vaihtoehtoisia yhteyksiä töihin, kouluun ja asiointiin". Tavoitetasoksi on määritelty "Turvata arjen liikkumistarpeita; ei välttämättä su-liikennettä". Esi-merkkiyhteyksinä maaseudun paikalliskeskukseen palvelutasosta esitetään selvityksessä "maaseudun paikalliskeskukset ja yhteydet keskuskaupunkeihin.

Edellä kuvatumukaisesti palvelutaso Euran osalta voisi tarkoittaa toimivia yhteyksiä Poriin (keskuskaupunkiin) sekä Raumalle ja Huittisiin (maaseudun paikalliskeskus). Arjen liikkumistarpeet liittyvät työmatkoihin, opiskeluun ja asiointiin esim. Säskylän, Rauman ja Porin sekä Huittisten ja Helsingin suuntaan.

ELY:n selvityksessä ei ole myöskään voitu ennakoida Sataedun opiskelijoiden toimipaikkojen välisiä muutoksia. Lukuvuodesta 2020-2021 lukien mm. logistiikan opetus siirtyi Kokemäeltä Huittisiin, jossa opiskelee seitsemän ammattikouluopiskelijaa Eurasta ja muutama Säskylästä. Huittisissa opiskelee myös 12 euralaista opiskelijaa Huittisten ammatti- ja yrittäjäopistossa. Molemmat oppilaitokset ovat toisen asteen oppilaitoksia.

Joukkoliikenneyhteyksien palvelutaso on romahtanut erityisesti yhteyksillä Eura-Huittinen (-Helsinki) ja Eura-Harjavalta-Pori.

Koska 3.6.2020 päivätty Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hyväksymä

loppuraportti joukkoliikenteen palvelutasotavoitteista vuosille 2021 - 2025 sisältää virheellisiä lähtötietoja Euran kunnan osalta, kunnan on syytä vaatia loppuraportin lähtötietojen ja palvelutasotavoitteiden tarkistamista.

Esityslistan oheismateriaalina on ELY-keskuksen joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet Satakunnassa 2021-2025 -loppuraportti.

Valmistelu ja lisätiedot: Kunnanjohtaja Juha Majalahti, puh. 044 422 4000.

Ehdotus

Kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus esittää Varsinais-Suomen ELY-keskukselle

ELY-keskuksen joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet Satakunnassa 2021

- 2025 -loppuraportin tarkistamista Euran kunnan osalta siten, että

kaupunki-maaseutu -luokituksen mukaisesti kunta määrittellään

maaseudun paikalliskeskukseksi ja palvelutasotavoitteet määrittellään sen

perusteella uudelleen. Lisäksi tarkistettavaksi esitetään Eurasta päivittäin

Huittisissa opiskelevien määräksi 19.

Päätös

Kunnanhallitus:

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
